

Veri, vzgoji in pouku!

SLOVENSKI UČITELJ

Glasilo slovenskih
kršč. učiteljskih in
katehetskih društev

Letnik X. Štev. 3.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

1009 5TH AVENUE, NEW YORK

1897

LIBRARY

1897

Slovenski Učitelj

Glasilo slovenskih krščanskih učiteljskih

... in katehetskih društev. ...

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik X.

V Ljubljani 15. marca 1909.

Štev. 3.

„Mejnik.“

(Metodična obravnava A. Aškerčeve balade v Jos. Brinarjevi „Čitanki za meščanske šole“.
I. del. Str. 118.)

U v o d. Deklice, kako vam je bilo pri srcu, kadar ste bile v mraku ali v temi same v sobi? — Tesno. — In če je slučajno kaj poknilo? — Ustrašile smo se. — Od kod pa je to poka? — Les se usuši in poka. — Ali samo ponoči? — Ne, tudi podnevi, a tedaj vsled raznega šuma in ropota tega ne slišimo. Da, ponoči je vse okoli nas tiho, in vsak šum provzroči, da se zganemo. Strah nas je.

N a p o v e d. Kakor vidite, se bomo danes učile o strahovih. V naši čitanki je pesem »Mejnik«. Ta nam pripoveduje, kako je nekoga strašilo. (Na tablo se napiše: Mejnik.)

P r i p r a v a: Kaj je mejnik? Kamen, grm, znamenje i. t. d., ki loči dve posestvi. Pri mejnikih kmetje včasih tudi varajo in jih skrivaj predstavljajo in pomikajo na tuje posestvo. — V kateri božji zapovedi pa je to prepovedano? V sedmi. — Kmetje sami dobro vedo, da je to krivično in zelo grešno, in ker je znano, da se tuje blago mora povrniti, če hoče krivičnik dobiti odpuščenje, nastale so razne pripovedke o tem. Pravijo, da mora tat mejnik, ki ga je prestavil, po smrti do sodnega dne nazaj nositi; kajti, kadar ga postavi na pravo mesto, se mu izmuzne, pa mora zopet ponj. To prazno vero je pesnik porabil in nanjo zložil krasno pesem.

P o d a v a n j e. Učitelj deklamuje, učenci imajo zaprte knjige. Čita se v več oddelkih, vsakemu sledi oddelni posnetek.

I. kitica: Sejm je bil živ i. t. d. Kam nas popelje pesnik? Na živinski sej. Kje je bil sej? Tam nekje na goriški meji. (Ker je prodal Lahom.) Pesnik nas torej popelje kar na prizorišče. Martina nam predstavi tako po domače, kakor bi ga že poznali »on je prodal«. Kje pa se je zakasnil? V gostilni. Da, v cerkvi bi se težko bil zakasnil! V gostilni, v veseli družbi, pri rujnem vincu, po dobri kupčiji se pa prav lahko pozabi pogledati na uro. Sedaj ga imamo na cesti. (Na tablo: Prizorišče: Sejm, gostilna, samotna pot.)

2. kitica. Na samem ga obide groza. Na misel mu pridejo strahovi, ki imajo osorej (o tem času) posebno moč. Tudi nekateri kraji so bolj pristopni strahovom. A naš Martin ni bil le vojak v mladih dneh, ampak tudi junak, kakor nam pove v 3. in 4. kitici. Bil je v bitki pri Kustoci 1848. ali 1866. leta. Krogle so mu švigale okoli glave; ponoči je stal na straži brez bojazni. Vse to si kliče v spomin, da bi pregnal tesnobo, ki jo provzroča padajoče listje. (Na tablo: Strah, Martinov samogovor.)

5. kitica. Martin nadaljuje svojo pot; naenkrat se pojavi strah. Ječi in zdihuje »kam bi del?« (del = djal). Martin še ne vidi ničesar. Strah ga je; a vendar se osrči, da vpraša, kdo je in svetuje, kam naj dene. Da ga je zelo strah, spoznamo iz njegovih besedi, ki jih pretrgano jeka: »Kaj, kdo si . . . skoro same breznaglasnice. Kadar je človeku hudo, nima časa izbirati izrazov. Kaj vidite pred besedico »jo!«? Dva narekovaja. Kaj to znači? Da govori tu druga oseba.

6. kitica. »Vzel sem . . . Žalostna, skesana izpoved prikazni. — Priznanje — najhujša kazen. Seženj je 2 metra, 2 sežnja = 4 metre. Pokaže se v šolski sobi. Tako širok kos gozda, ki je lahko več sto metrov dolg, znači, da je moral biti Martin bogat kmet.

7. kitica. Strah ječé pripoveduje, kako grozno kazen mu je naložil Bog. Sto let že nosi kleti kamen! Na onem svetu štejejo in merijo čas drugače, kakor mi. Se-li spomnite onega meniha, o katerem ste lani čitali, da je tristo let poslušal rajsko ptičico, a njemu se je zdelo dve uri? V nebesih čas hitreje mine, kakor pri nas; v vicah pa počasneje.

Ubogi Martin! Zdihovanje in stopinje sliši, čuti nekoga pred seboj, ne vidi pa ničesar. Glas pozna. Ve, da je sosed Vid doma zdrav in čvrst, spomin pa pravi, da je umrl pred sto leti. Lasje se mu ježé, da komaj diha. Strah se bliža, vedno huje hrope: »Hu — —!«

8. kitica. Sedaj se pa še zabliske = zabliskne. Martin zagleda Vida z mečnikom na rami. (Na tablo: Martinov nasvet, izpoved prikazni, blisk, Martin zagleda Vida.)

9. kitica. V tem strašnem trenutku izgubi Martin vso srčnost. Vdere jo čez drn in strn; po cesti pa gotovo ne, sicer bi moral mimo Vida. (Na tablo: Martinov beg.)

10. kitica. Martinov strah ni bil prazen. Ko sine svit, (ko se zdani), izve, da je umrl Vid sinoči, ob isti uri, ko je njega strašilo. (Na tablo: Vidova smrt.)

Z d r u ž e n j e. Totalno pripovedovanje. Ena učenka pove vso vsebino.

V g l a b l j a n j e. Kako je neki nastala ta pesem? Pesnik je porabil ljudsko praznoverje ter napravil mično balado.

Balada je pripovedna pesem, resne, zanimive vsebine. Pobira le glavne dogodke (skače), rabi često dvogovor, ljubi krepke izraze, stopnjuje dogodke: 5.—8. kitica. Začetek je vesel, sledi tiha groza, višek dejanja najbolj pretresajoč trenutek — blisk — nato žalosten konec.

Izjemoma je včasih vesel konec, n. pr. v »Godčevi baladi«.

Opis značajev: Koliko oseb imamo? Dve. Opišimo jih!

Martin: pošten, miroljuben, srčen, praznoveren, a v strahu pobegne.

Vid: lakomen tat, trdovraten skopuh, prizna po smrti krivdo.

Povzetje. Izvajanje temeljne misli.

Naša naloga je trezno preiskati, ali se je Vid Martinu res prikazal, ali ne. Kaj je bilo povod prikazni? — Vidova tatvina, vino in razgreta domišljija Martinova. Ali menite, da je bil Martin res tako kratkoviden, da ni vedel, da ga je Vid prekanil? O ne! Naš kmet preveč trpi za vsako ped zemlje, preden jo pridobi; a bil je miroljuben. Ni se hotel tožariti, zato je krivico tiho trpel. Žalostilo ga je pa vendarle. Bog ve, kolikokrat je mislil na to! Morebiti si je celo predočeval, kako bo Bog Vida kaznoval. V svojem praznoverju ga je v duhu videl pred seboj. Če premislimo, da je bil Martin nocoj malo vinjen, in da se je pripravljalo k viharju, — to znači bliskavica — da je veter šumel in metal listje po tleh — potem lahko sklepamo, da je bil strah le v domišljiji. Martin ga je imel malo pod kapo, takrat pa človek vidi in sliši, kar bi trezen nikdar ne videl in ne slišal. Kaj bomo torej rekli o strahovih? To, kar pravijo pametni ljudje: »Strah je v sredi votel, okoli ga pa nič ni«.

Zakaj pa pesnik tega ne pove, ampak pripoveduje kot golo resnico? Zato, ker bi pokvaril ves učinek. Kakšna mora biti balada? Pomnite! Na moč zanimiva. Kazati mora prizore tako živo, da je človeka skoro strah in tako dalje. To je Aškerc tudi dosegel. Pesem je res lepa, zanimiva in poučna. A jedro mora izluščiti čitatelj sam. Kateri nauk pa je skrit v tej pesmi? Kdor bližnjemu škoduje na blagu, imetju ali dobrem imenu, ne more v nebesa, če ne povrne. Kratko: »Bog kaznuje vsako krivico!« (Se napiše na tablo.)

Ali pa res ni nič strahov? Spomnite se na povest »Življenja trnjeva pot«. Kaj je strašilo ubijavca? *S l a b a v e s t*. Kdo pa je bil strah ubogemu, staremu Staniču? *H u d o b e n č l o v e k*. Kaj je strašilo godca v gozdu? *V o l k*. — Še nekaj je, kar dela strahove. Nekateri človek je dober, nima nič vesti, a vendar si v mraku ne upa iz sobe. Kaj je temu vzrok? V mladosti so ga plašili s pravljičami o mōri, o vešah in drugih strahovih. Tak človek ostane dostikrat boječ vse življenje. Nadaljni vzrok strahu je torej *n e s p a m e t n a v z g o j a*. Ponovi vse! Strah je: 1. Slaba vest. 2. Hudoben človek. 3. Kaka žival. 4. Boječnost itd.

Zaponmimo si tole: Ostanimo v mraku doma; ne zapuščajmo hiše ponoči brez varnega spremstva; ohranimo si čisto vest, potem naj pa pridejo vsi strahovi nad nas, ne bodo nam mogli škodovati!

Kako je pesmica vbrana? Deset kitic po štiri vrstice. Prva in tretja vrstica štejeta po pet jambov z nadštevilnim zlogom = kvinar (stalni verz), druga in četrta pa samo po dva jamba. Jambski = vzdigajoč ritem daje pesmi posebno živahnost. Rima je prekinjena *x a y a*.

Opomniti je še, da se deveta kitica ravno tako prične, kakor tretja. Jezikovne posebnosti se lahko obravnavajo v slovniški uri.

Slika na šolski deski:

Mejnik.

1. Prizorišče: sejm, gostilna, samotna pot.	}	Dejanje raste.
2.—4. Strah: Martinov samogovor.		
5. - 8. Martinov svet, izpoved prikazni, blisk, Martin zagleda Vida.		
9. - 10. Martinov beg. Vidova smrt.	}	Dejanje pada.

Povod strahu:

1. Vidova nepoštenost.
 2. Martinova razgreta domišljija, vino.
 3. Bliskavica, veter, padajoče listje.
- Jedro: Bog kaznuje vsako krivico.

Izprijenost otrok in dolžnost šole.

Dognana je žalostna resnica, da se šolska mladina izven šole od dne do dne slabeje vede; čujejo se čedalje večkrat tožbe o pogreškili, ki izpričujejo skoraj sramotno propalost posameznih otrok. Moralna dolžnost sili učiteljstvo, da o tem neljubem pojavu resneje razmišlja, da skuša kolikormoč zadušiti ter odpraviti, kar je gnilega in za prihodnji rod nevarnega. Kot vzgojitelji smo dolžni mladini posvetiti kar največ skrbi in pozornosti. Silijo nas pa k temu še druge okolnosti zlasti krivo mnenje, da šola in učiteljstvo v tem pogledu ne ustrezata svojemu zvanju. Naša stanovska dolžnost tirja torej od nas, da branimo čast šole in učiteljstva pred tem krivim mnenjem. (Vsakojake očitke, ki so bolj ali manj utemeljeni, bomo kot zastopniki in prijatelji krščanske vzgoje lahko odbijali. Ne vemo pa, kako bi se zagovarjali privrženci svobodomiselcev! Ti so vzrok, da se razna očitavanja glede neuspehov pri vzgoji posplošijo in da pri tem trpi tudi dobro učiteljstvo. Mi hočemo dosledno negovati versko-nravno vzgojo; ta nam bo podala temelj, ki se bodo na njem razbile slabe razvade otrok, obenem pa se bo z njo širilo in utrdilo nravnostno in dostojno vedenje med mladino. Op. ured.)

Odkod izvira podivjanost in slabo vedenje med šolsko mladino?

Ni treba še-le poudarjati, da sta pri vzgoji otrok enako merodajna dva faktorja: Rodna hiša in šola. Ako dom razdira, kar šola zida, tedaj je zastojnsko vsako vzgojno delo učiteljevo, brezuspešni so vsi opomini, brez moči vsi pripomočki. Ako se otroku v domači družini vcepi spoštovanje in ljubezen do roditeljev ali njih namestnikov, se bo brez dvoma to spoštovanje raztegnilo tudi do tistih oseb, ki se imenujejo namestniki staršev.

Če otrok vsled pomanjkanja prve vzgoje ne zadobi pravega in iskrenega spoštovanja do staršev, je skoraj gotovo z vso nadaljno vzgojo pri kraju. Kako naj pričakujejo učitelji in vzgojitelji ter drugi predstojniki.

da jih bodo spoštovali otroci, ki so izgubili vsako pieteto do roditeljev. Šola tukaj tudi z najboljšimi sredstvi ne more mnogo doseči. Pritrditi nam mora vsakdo, da je iskati temelja slabemu, razuzdanemu in divjemu obnašanju današnje šolske mladeži prav v pomanjkanju skrbne vzgoje v domači hiši. Dolžnost šole je tedaj, da starše na ta žalostni pojav dosledno opozarja, kar se zgodi, najlažje potem večerov za starše.

Je pa veliko tudi takih roditeljev, ki naravnost izpodkopavajo spoštovanje otrok do učiteljev, ki kradejo ugled učiteljstvu s tem, da o njem vpričo svojih otrok slabo govorijo. Kritikujejo se naredbe šole in učiteljstva, zabavlja čez šolski red; da, celo tako daleč gredo nekateri brezvestni starši, da se vtičejo v zasebne in rodbinske razmere učiteljev, jim dajejo zaničevalne priimke in pridevke, ali jih celo, kar je najgrše, — preklinjajo. Kaj naj si mislijo potem otroci od svojih učiteljev, če jih roditelji tako grde, zaničujejo in sramote? Kako naj si ohrani učiteljstvo v takih razmerah svoj tako potreben ugled pri mladini? Če pa tega nima, tudi ne more vzgajati. Pri takih razmerah se pač ni čuditi, če se slišijo o obnašanju otrok tako žalostne tožbe!

Reklo se bo morda, naj se pa taki otroci kaznujejo. Zelo lep nasvet. Kakšnih kazni pa se naj poslužuje učiteljstvo pri moralno 'propalih' otrocih? Nedolžne kazni ne zadostujejo, a če poseže po količkaj ostrejši kazni, nastale bodo gotovo sitnosti in morda celo tožbe. V takih slučajih se priporoča, da pride na pomoč »Društvo za varstvo otrok«, kjer je ustanovljeno in kjer so odborniki istega voljni iti na roke učiteljstvu. Kjer pa takega društva ni, se utegne kaj dobrega doseči pri večernih sestankih učiteljstva in staršev.

Poučiti je treba nevedne starše, da je šola ena največjih dobrotnic človeštva. Povedati je treba ljudem, da je ni dražje stvari na svetu, kot nevednost. Na ta način bi se doseglo, da bi vsaj nekateri treznejše mislili in govorili o šoli ter o učiteljstvu in bi se varovali zabavljanja vsaj vpričo otrok.

Slednjič pride še vprašanje, kaj naj pa šola in učiteljstvo samo, ne oziiraje se na že nasvetovano — stori, da se npravno obnašanje otrok izboljša? Dolžnost šole je v prvi vrsti, varovati vsaj dobre in nepokvarjene otroke pred izprijenostjo, pokvarjene pa z vsemi dovoljenimi in možnimi pomočki spravljati nazaj na dobro pot. Med pomočki za vzgojo pokvarjene dece moramo dati prednost na vsak način nadnaravnim sredstvom: molitvi, zakramentom itd. Vcepljati treba malim pokvarjencem strah božji, razlagati četrto božjo zapoved z ganljivimi, pa tudi pretresljivimi zgledi. Za ničvredne otroke se morata pobrigati enako veroučitelj, kakor učitelj in vzgojitelj sploh.

Zelo važen moment za vzgojo pokvarjene mladine je nadzorstvo. Učiteljstvo naj strogo pazi, da se bodo učenci v šoli, po stopnicah in hodnikih dostojno vedli. Brez nadzorstva se utegne širiti pohujšanje najnevarnejše vrste. Pa ne samo v šoli, tudi izven šole je potrebno, da učitelj stori kolikormoč svoje dolžnost, oziroma, da opozori člane kraj-

nega šolskega sveta, ki imajo po svojem poklicu dolžnost nadzorovati napredek, pa tudi obnašanje šolske mladine.

Za lepo, pravno in dostojno vedenje med mladino, se mnogo lahko doseže pri šolskem poučevanju. Obravnavanje in čitanje berilnih sestavkov n. pr. »Vljudni dečki«, »Gospod učitelj«, »Miško in vrabci«, »Dva malopridneža«; razni pregovori in reki nudijo učiteljem najpripravnejših momentov, da svare otroke pred slabim obnašanjem izven šole.

Ni brez važnosti, da se otrokom pri raznih prilikah dokazuje, kako poniževalno, nizkotno, kako sramotilno je za umnega človeka, če zasluži s svojim slabim vedenjem, da se ga morajo ogibati dobri in pošteni ljudje.

Slednjič bi bilo še priporočati, da se o slabem otroškem vedenju v šoli ali zunaj šole — starši obveste, ker tako uradno naznanilo mogočno vpliva celo na starše, ki niso bogve kaj vestni in zgledni.

To so nekateri migljaji, kako bi se dalo vedenje šolske mladine vsaj nekoliko izboljšati.

Nikdar seveda ne moremo pričakovati, da bomo zatrli vso zlobnost in skvarjenost med mladino. Po grehu je prišlo hudo nagnjenje na svet, ki bo človeštvo mučilo in zavajalo v zlo do konca dni. Gotova pa je resnica, da bo mladina tem boljša, čim boljši bodo starši, in čim vestneje bo učiteljstvo. Krščansko prepričanje, krščansko življenje ter lep zgled vzgojiteljev in učiteljev je prevažen moment pri vzgoji otrok. Brez tega ni moč govoriti o versko-nravni vzgoji. Le pogledjmo na Francosko! Kdo more tajiti, da bi tam, nedostajalo vsakojakih pripomočkov pri šolstvu in pri vzgoji?! Toda zavrgli so nadnaravne pripomočke, odtod prežalostni statistični podatki o izprijeni francoski mladini! Francosko učiteljstvo je brezverno in v taboru razdirajoče socialne demokracije. Če slepec slepeca vodi . . . Francija nam je zgled, kakšni ne smemo biti! Zato pa naj živi krščansko slovensko učiteljstvo!

A. Š.

Nova podružnica „Slomškove zveze“.

Dne 24. februarja smo storili nov korak v razvoju krščanske učiteljske organizacije. Z zadovoljstvom javljamo, da je ustanovljena nova podružnica »Slomškove zveze«, ki bo brez dvoma največja po številu članov, pa zgledna tudi po čili delavnosti. Brez posebne agitacije se je sešlo v dvorani S. K. S. Z. v Ljubljani okrog 50 zborovalcev in zborovalek, da si zagotove krepko ožjo organizacijo. Posvetovanja so se udeležili tudi odlični gostje, kakor dež. odbornik prof. E. Jarc, član dež. šolskega sveta prof. A. Kržič, ravnatelj B. Remic, profesor Dermastia itd.

Po iskrenem pozdravu sklicatelja g. nadučitelja J. Jegliča je bil najprej posvet o pravilih, ki so se predložila vladi, da jih odobri. Sestavil se je odbor sedmero članov, ki bo veljaven tudi potem, ko bo podružnica pravomočna pred oblastjo.

G. nadučitelj Štrukelj je pozdravil navzoče kot tajnik glavne zveze ter želel mnogo uspeha. Pripomnil je željo, naj se učiteljstvo, ki je združeno v kršč. organizaciji, prizadeva, da bo vzorno delovalo i v šoli i izvanje, ker le potem bo možno našim zastopnikom uspešno izvajati obljubo: Boljša mesta našemu učiteljstvu. — G. tajnik je tudi prebral in predlagal nekaj nasvetov, ki se tičejo reforme našega šolstva; pozival je, naj učiteljstvo samo sodeluje pri tej reformi, saj mu je najbolj znano, kje in kaj je pomanjkljivega in zastarelega.

Pri slučajnostih je prišla v razgovor tudi akcija za pomoč učiteljski bedi. Svetovalo se je, naj bi se deputacija enega kateheta, učitelja in ene učiteljice poklonila poslancem S. L. S. ter ob primerni prošnji še enkrat obrazložila upravičene zahteve učiteljstva, osobito samskih učiteljskih moči, ki jim gre po vsej pravici draginjska doklada. Nasproti temu na svetu je obveljal predlog, da se sestavi spomenica v zgorajšnjem smislu ter vroči vsakemu poslancu posebej, da se vendar enkrat omehčajo, da izravnajo dosedanje neenakopravnost med učiteljstvom ter poskrbe za v šolski službi osivele šolnike.

Gg. nadučitelja Jeglič in Štrukelj sta ob sklepu bodrila navzoče, naj bodo vztrajni v započetem delu. Naša živahno se razvijajoča organizacija naj bo odgovor na oni del učiteljstva, ki išče stika s soc. demokracijo, ki stremi za svobodno šolo. Tudi mi poudarjamo svobodo v krščanskem smislu. 24. februarja, ko se praznuje god sv. Matije, velja prislovica: Sv. Matija led razbija. Tudi mi krščanski učitelji smo razbili led ki nas je toliko časa tiščal v sponah neodločnosti in neumnega strahu pred terorizmom nasprotnikov. Danes pa, ko z veseljem čujemo, da se je število Slomškarjev tekom par mesecev skoraj podvojilo, lahko s ponosom kličemo: Mi gremo pogumno naprej z razvito zastavo za napredel krščanskega šolstva, pa za blagor svoj in slovenskega ljudstva!

Prosto spisje.

(Konferenčno poročilo. — J. N.)

»Non scholae sed vitae discimus,« veli že staro pravilo. Ljudsko šolski učitelj ga ne sme prezreti, zlasti pri onih učnih predmetih, ki so za praktično življenje posebne važnosti, kakor n. pr. spisje. Dandanes, ko ni skoraj človeka, ki bi nikdar ne imel kaj pisati, je pač potrebno, da si vsak učenec prisvoji vsaj toliko znanja, da se more o najnavadnejših stvarih samostojno in pravilno izražati.

Povečem pa otroci, ki zapuste ljudsko šolo, niso sposobni samostojno sestaviti pravilnega spisa, ne znajo zbrati svojih misli ter jih lepo urejene napisati. Zakaj neki ne? Zato, ker niso vajeni s a m o s t o j n e g a dela.

Dosedanji pouk v spisu je pomanjkljiv glede načina metodičnega postopanja, pa tudi glede izbiranja učne snovi. Le pogledjmo, kako se poučuje spise! Učitelj izbere snov večinoma na podlagi kake učne knjige, potem si o dotičnem predmetu sam sestavi spis, kakršen se mu zdi za razum njegovih učencev najbolj primeren, potem pa stopi z njim pred svoje učence. Prične se priprava za spisno vajo. S primernimi vprašanji se iz učencev izvabi stavek za stavkom; toda ker ti stavki — dasi sicer popolnoma pravilni — niso taki, kakor si jih je sestavil učitelj, jih je treba tako dolgo gnesti in predelavati, dokler niso po njegovih mislih. Nato se z velikim trudom dobljeni stavek ponavlja posamezno in v zboru, dokler ga vsi učenci ne znajo na pamet. Da se pa prehitro ne pozabi, zato se še na šolsko tablo napiše primerno vprašanje ali primerna vodivna beseda, ki naj pomaga otroškemu spominu, da bo zahtevani stavek prav gotovo v soglasju z voljo učiteljevo. Tako se nadaljuje stavek za stavkom, dokler ni cela razprava v glavi učencev. Ali je to s a m o s t o j n o delo? Ako bi tudi hotel učenec samostojno izraziti svoje misli, jih ne m o r e, ker jih n e s m e. Pisati mora misli učiteljeve, ne pa svojih. Kako moremo potem zahtevati od otrok, da bi samostojno izražali svoje misli, ko zapustite šolske klopi?

Splošno lahko trdimo, da so bile priprave za spisne vaje doslej preveč mehanične in suženjske; bile so le ponavljanje učiteljevega stavka, nikakor pa ne produkti učenčeve domišljije.

Pa tudi ozir izbiranja učne snovi smo bili doslej pogosto na napačni poti. Dostikrat izbrana učna snov ni prav nič primerna otroškemu duhu. Dosedanji spisi so se naslanjali večinoma na realije ali pa na povesti in basni, ki so jih otroci brali v čitanki. Prvič marsikatera teh snovi ni prav nič zanimiva za učence; če jih pa ne zanima, tudi ne morejo z veseljem pisati o njej. Drugič pa snov, ki ni vzeta iz življenja, tudi nima praktični vrednosti za življenje.

Priznati moramo pač, da se je v novejši dobi v tem oziru že marsikje izvršil preobrat. Skrbni pedagogi so jeli nauk o vpoštevanju individualnosti šolske mladine izkoriščati tudi pri spisnem pouku. Pokazali so nam novo pot, ki obeta privesti šolsko mladež v resnici do onega cilja, ki je načrtan spisnemu pouku. Omenjam tu samo Pavla Reiffa, učitelja i oskrbnika virtemberške rešilnice »Paulinenpflege« v Winnendenu, čigar knjiga »Praktische Kunsterziehung. Neue Bahnen im Aufsatzunterricht« je že izšla v drugi izdaji. O tem predmetu se piše sedaj že po vseh pedagoških listih.

Kaj pa zahtevajo novodobni metodiki glede spisnega pouka? Glavne zahteve so razvidne že iz sedaj povedanega. Vendar hočem o tem še podrobneje razpravljati.

Predvsem se zahteva izpremembra v izbiri učne snovi. Učna snov za spisni pouk naj se ne jemlje iz realij, ker ima potem spisni pouk nekako le stranski pomen, da si učenci priučeno realno snov bolj vtisnejo v spomin. Ako pa se že nikakor ne moremo izogniti realni snovi, pa vze-

mimo kaj takega, kar bodo otroci res z veseljem pisali. V šoli smo n. pr. v prirodoopisni uri natančno obravnavali velbloda; iste dni je pa potujoči komedijant kazal po vasi medveda, ki je plesal, ali opico, ki je znala vsakovrstne umetnosti. O čem bodo učenci raje pisali? Gotovo o opici, ki so jo sami videli in opazovali.

Tudi pravijo, da napisovanje povesti iz spomina ni primerna snov za spisne vaje. S tem se pač uri spomin, se vežbajo otroci v jeziku; a za spisne vaje taka snov vendar ni dosti primerna, ker večinoma ni povzeta iz otroškega obzorja.

Kaj primerna za spise je tvarina, povzeta iz narave in iz otroškega življenja. Kar je učenec sam doživel, kar je sam delal, kar je sam mislil in želel, to naj napiše. V to snov se lahko popolnoma vtopi in zamisli, te ga tudi veseli in zanima, o tem se tudi lahko izrazi.

R. Hildebrand pravi v svoji knjigi o nemškem jezikovnem pouku: »Najbolje se posrečijo izdelki, ki v njih učenci pripovedujejo in prosto izražajo to, kar so sami doživeli in izkusili. Sicer napišejo pogosto marsikaj nebistvenega in brezpomembnega, toda tudi malenkosti služijo učnemu smotru. Prav take nebistvene reči najbolj pospešujejo, da si učenec vadi tudi iz njih kaj napraviti. Tako tudi nebistveno dobi svojo veljavo.«

Vsaka snov mora biti neprisiljena. Zelo nenaravno bi bilo, ako bi zahtevali od učenca, naj popiše toplomer ali pa medveda v obliki pisma. Tudi naj naloga ne bo presplošna, temveč kolikor mogoče tesno omejena in določna; torej ne: Soba — temveč: Naša soba.

Tuintam smemo še celo dovoliti, da si učenci sami izberejo za spi tak predmet, ki jih najbolj zanima. Večinoma se takrat z veseljem lotijo dela, pa ga tudi dobro izvršé. Že pedagog Herbart pravi: »Selbstgewählte Themen sind den aufgegebenen weit vorzuziehen.«

Če nudimo učencu priliko, da se o lastnih dožitkih svobodno izraža, ga obenem navajamo tudi k samodelavnosti. Tak učenec bo potem vse, kar ga obdaja, natančneje opazoval, bo o vsem, kar vidi, tudi globlje razmišljal, kar je velike vrednosti za spisovni pouk.

Samostojni spisi so velike važnosti tudi zato, ker po njih vzgojitelj spoznava značaje svojih učencev, njihovo mišljenje, nagnjenje in čuvstvanje.

Že zgoraj smo omenili, kako malo hasniva je bila dosedanja duhomorna priprava za spisne vaje; učenec je bil takorekoč priklenjen na izdelek učiteljev.

Domnevalo se je, da drugače sploh ne more biti. »Saj otrok ne zna niti enega stavka pravilno izreči in napisati,« tako se sodi prevečkrat. Kdo pa je vzrok, da ne zna? Učitelj, ki sam preveč govori. Le dovoli otrokom, da bodo mnogo govorili, se bodo že navadili svoje misli lepo in pravilno izražati. Kjer učitelj preveč govori, tam govore otroci premalo, in zato ni čuda, če se ne navadijo gladko in pravilno pripovedovati.

Drevesce raste v drevesnici brez količa in vendar se razvije v ravno drevo, treba ga je le večkrat obrezati; tako naj tudi učenci svojo osebnost prosto izražajo, odstranjujejo pa naj se le izrastki.

Tudi so nekateri mnenja, da je že zaradi tega treba otrokom formulirati stavke, ker še sami ne znajo pravilne slovenščine. Priznamo. Toda pri spisovnem pouku se najprej zahteva, da zna otrok svoje misli izraziti, in sicer z besednim zakladom, ki ga je od doma prinesel; ako ga potem še polagoma opozarjamo na pravopisne hibe, bomo z vztrajno vajo dosegli tudi drugi smoter spisovnega pouka: jezikovno pravilno izražanje.

Ali naj torej učenci sestavljajo spise brez vsakršne priprave? Da in ne. Priprava je odvisna od snovi, ki naj se opiše. Nekatere snovi so tako tesno združene z otrokovim življenjem, da ne potrebujejo prav nikake priprave. So pa tudi stvari, ki so sicer vzete iz otroškega življenja, a vendar jih je treba z učenci poprej nekoliko obdelati. Nikakor pa ne kaže otrokom usiljevati natančno formuliranih stavkov; otroci naj s svojim trudom skušajo kaj doseči ter naj si ohranijo svojo samostojnost.

Seveda mora učitelj skrbeti, da ne vzame otrokom poguma. Ne popravlja jim vsake male napake, opozori jih le na večje in še na te le potem, ko so že svoje pripovedovanje končali. Ako jim segamo za vsako malenkost v besedo, jih s tem le zbegamo, pa jim vzamemo tudi pogum.

Ako bomo tako vadili svoje učence samostojno misliti in govoriti, bodo gotovo te svoje misli znali tudi samostojno in spretno napisati.

Dosedanja metoda učencem vedno očita: »Saj ne znate nič!«, nova pa jih bodri in jim pravi: »Vi znate nekaj!« Kaj daje učencem večjo moč: ono poniževalno očitiranje ali to navduševalno bodrenje?

Toda dovolj o tem. Sedaj le še dve, tri o korekturi. Prikrivati ne smemo, da si učitelj s prostim spisjem nagrma mnogo dela. Dosedanje spisne vaje in naloge je bilo moč skupno popravljati, tako da je vsak učenec popravil svoj izdelek, ali pa da so učenci drug drugemu popravljali. To je bilo doslej možno, ker so bili vsi izdelki učencev enaki. Pri prostem spisju pa mora učitelj vse izdelke sam popravljati; a to delo, dasi dolgotrajno, je vendar dokaj zanimivo. Kolikokrat me je svoj čas obšla nevolja, ko sem popravljajl spisovne naloge in sem pri zanikrnih učencih, kljub vsem temeljitim popravkom našel vendar še vse polno napak. Ako pa danes popravljajl spisovne izdelke, me razne napake ne vznemolijo mnogo, pač pa se vselej vzradostim, ako zasledim v spisu kako lepo misel, ali če je še celo naloga prepletena s stavki, ki kažejo nadarjeno miselnost dotičnega učenca.

Napake pa, ki sem jih zasledil v posameznih izdelkih, v prihodnji uri obravnavam zbornu v šoli ter zahtevam, da vsi učenci svoje izdelke še enkrat pravilno prepišejo.

Na razpolago imam mnogo samostojnih izdelkov, ki so jih napisali boljši in slabejši učenci četrtega šolskega leta. Morda jih ob priliki nekaj objavim za zgled in v dokaz, kako lepi uspehi se lahko dosežejo, ako se ravnamo po zgoraj navedenih navodilih in pojasnilih.

Kako naj se uče otroci krščanskega nauka.

Nasproti mojemu stanovanju, na drugi strani ulice, stanuje gospodinja, ki ima na stanovanju učenke ljudske šole. Te učenke se uče na glas svojih lekcij, in če si že kedaj v jasni noči poslušal žabe v luži, si moraš nekoliko predstavljati, kakšna je taka učna ura. Poleti, ko so okna odprta, pride marsikak glas teh v resnici marljivih učenk do mojih ušes in vzbudi to in ono misel o memoriranju. Najbolj me seveda zanima, kako se ti otroci uče krščanskega nauka.

»Kaj je zakrament? Zakrament je vidno . . .« Tako slišim učenko, ki ponavlja oboje, vprašanje in odgovor, po štirikrat, petkrat in še večkrat. Potem ravnotako sledeča vprašanja. Vidi se, da pri tem izgovarjanju besed nič ne misli; zgolj mehanično si jih skuša vtisniti v spomin. In jaz mislim, da delajo otroci sploh tako, kedar se uče katekizma.

Kaj pa pravi k takemu memoriranju psihologija in skušnja?

Iz mnogoterega opazovanja je psihologija dognala, da je zgolj mehanično memoriranje težka reč, večkrat prava tortura mladih možgan. Včasih otrok celo uro ponavlja dve, tri vrstice; ko pa jih je treba povedati na pamet, se mu vse zmeša. In če si je otrok vtisnil lekcijo v spomin, sicer dobesedno, pa zgolj mehanično, mu bo izginila iz spomina v malo dneh, kakor kafra.

Da je tako mehanično memoriranje katekizma pravo Sisifovo delo, to uči katehete vsakoletna skušnja. Čez počitnice se navadno pozabi skoraj ves katekizem. Župniki izkušajo, kako pri ženitnem izpraševanju pogosto prav nič ne znajo celo taki, ki so v šoli znali gladko odgovoriti na vsa katekizmovska vprašanja.

Kako pa naj se uče učenci, da si bodo stvarino lažje zapomnili in dalj časa obdržali v spominu, kar so si zapomnili?

Spominjam se nekoga, ki se je učil iz svoje učne knjige umskega dokaza, da je človeška duša duhovno in neumrjoče bitje. Učil se je in učil, da ga je glava bolela, pa je bil zastoj ves trud, ker ni razumel dokaza. Ko bi mu bil kdo ta dokaz pojasnil tako, da bi mu bil čisto jasen, bi ga ne bila bolela glava in še danes bi ne samo veroval, ampak tudi vedel, da ga oživlja neumrjoč duh. To je gotovo, da si človek zapomni trajno le tisto, kar razume. Pa tudi lažje in hitro si zapomni, kar razume.

Iz tega sledi, naj se otroci uče na pamet samo takih stavkov, ki jih razumejo. Ni torej zadosti, če je katehet po metodičnih pravilih jasno razložil otrokom katekizmovsko enoto, n. pr. 2. člen apostolske vere, ampak mora skrbeti, da postane otrokom jasno tudi katekizmovsko besedilo, ki se jim ga bode treba učiti. In zato ni čisto brez pomena, če pravijo avstrijski škofje v instrukciji, ki so jo izdali za novi katekizem: »Expedi, ut questio ab ipso catecheta vel a discipulo praelegatur, vocum a c c e n t u m observando. Dein membra responsionis disiungantur, id est, quaeratur

subiectum principalis propositionis et praedicatum; hoc idem pro secundaria propositione observetur.«

Škofje so bili te misli, da ta priprosta stavkova analiza zadostuje in nadomesti vso drugo razlago. Toda brez ozira na to, da bi bil tak verouk silno dolgočasen in duhomoren, bi nasprotoval psihološkimi načelom, po katerih razumevanja kakega abstraktnega nauka ne omogoči v prvi vrsti stavkova analiza, ampak konkretne predstave, iz katerih se abstrahira abstraktni nauk. A to je resnica, da bi bila včasih tudi stavkova analiza prav koristna; z njeno pomočjo bi se dalo tuintam doseči, da bi se otroci ne učili z go 1 j mehanično. Morda bi bilo dobro, če bi otroci doma vsak stavek analizirali, preden se ga začno učiti. Seveda jim mora katehet povedati, kako naj to store.

Toda računajmo z dejstvi; odprimo naš katekizem! Analiziraj in razlagaj daljše katekizmove odgovore, kakor hočeš, tega ne boš nikdar dosegel, da bi jih razumeli otroci, ki obiskujejo naše ljudske šole. Dokler imamo ta katekizem, nihče ne bo mogel doseči tega, da bi se otroci ne učili zgolj mehanično. Kolikor vcepi svojim učencem v spomin katehet v š o l i s s v o j o r a z l a g o, toliko jim ostane. Memoriranje nerazumljivih katekizmovih definicij provzroča otroku le mnogo muke, ne prinaša mu pa nobenih koristi.

Zato je potreba novega katekizma n e o b h o d n a. Čemu naj bi se delali načrti, kako naj se razdeli v posameznih razredih učna tvarina? Učnih načrtov je že toliko: v vsaki škofiji imajo drugačnega, pa nikjer niso z njim zadovoljni. Delajo se novi načrti; zbirajo se vkup udje, ki so raztreseni po katekizmu; »amputira« se vse, kar se more: pa vse zastonj. Naš katekizem je kakor veriga, v katero je vklenjen katehet.

»Cum essem parvulus, loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus. Quando autem factus sum vir, evacuavi, quae erant parvuli.« Tako sv. Pavel. (I. Kor., 13., 11.)

Habeat ergo parvulus s u u m catechismum. Nov katekizem mora biti naš Ceterum censeo.

I.

Volčeve „Velike zgodbe“ in kritika.

V zadnji številki »Slovenskega Učitelja« je g. I. N. v svojem stavku »Zgodbe sv. pisma v ljudski šoli« zapisal tudi nekaj opomb o novi knjigi »Velike zgodbe sv. pisma«, ki jo je izdal in založil knezoškofijski ordinariat v Ljubljani, priredil pa po naročilu izdajatelja župnik Jož. Volc.

Da se ne bi zdelo, kakor da je nova, lepa knjiga manj vredna, zdi se mi potrebno odgovoriti na nekatere bolj osebne opazke.

Gospod ocenjevatelj pač pohvali zgodbe z jezikovnega stališča. Nato pravi splošno: »Če so pa po vsebini bolje, ne vem. Izvirne niso. Če

se oziram na vsebino, mi v teh zgodbah marsikaj ni všeč. Na več mestih je pisatelj smetano posnemal . . . Marsikako zgodbo je mutiliral . . . Vode je tudi tu in tam prilil . . . Mislim, da bi bil g. Volc naredil bolje, ko bi bil predstavil Panholzerjeve zgodbe, kakor da je skrpal nove.« — Predvsem naj le mimogrede omenim, da se je kritika vseh ocenjevalcev doslej izražala dosti ugodno o Volčevi knjigi. Da pa ni brez hib, to je, kakor pri vsakem človeškem delu, tudi pri tej knjigi samo po sebi umevno. Pa oglejmo si posamezna očitanja.

»Izvirne niso.« — Jasno je, da po vsebini ne morejo biti. Samo- umevno je dalje, da so tudi po besedi vezane na sv. pismo. Izpuščen pa — tako bi smeli soditi — ni noben važnejši odlomek ali dogodek, pa tudi pridejana ni nobena manj pomenljiva zgodba. V tem se vjemajo Schuster, Panholzer in Volc.

»Kaj je bilo treba v 1. zgodbi str. 2. izpustiti, da je Duh božji bil nad vodami?« — Mislim, da je božji vpliv pri razvoju stvarstva popolnoma jasno označen, ako se ponavlja »Bog je ustvaril« in »Bog je rekel« devetkrat v tej zgodbi. Kdor v tem ne vidi božje stvarilne moči, je tudi ne bo doumel v težkem stavku: »Spiritus Dei ferebatur super aquas.«

Gospod I. N. želi, da se 2. zgodba n. z. pove tako, kakor je v svetem pismu. — Oddelki, ki so že v »Malih zgodbah«, so se nespremenjeni sprejeli v »Velike zgodbe«. Menim, da se dá to dobro zagovarjati.

Isto velja o zgodbi »Marija obišče Elizabeto«. G. ocenjevalatelj pogreša tu visoko pesem Marijino. Če bi tudi temu pritrdili, bi se gotovo oglasilo mnogo nasprotnikov, češ: »Kdo bo mučil rahle glavice s tako težko tvarino!«

»In tako je odpadlo marsikaj lepega in poučnega v mnogih zgodbah nove zaveze.« — To je presplošno povedano.

». . . človeka, ki naj bi mu služile vse stvari.« Besede stoje v prvi zgodbi, katera pripoveduje stvarjenje vidnega stvarstva. Torej je pomen jasen. Kaj pa, ako bi vzeli besedo »služiti« v širšem pomenu: v dobro, v korist biti? To bi se pa že smelo obračati tudi na angele.

». . . da bi Adam obdeloval vrt v svoje veselje. Besede »v svoje veselje« so voda.« — Če je sprejeto v tekst »v svoje veselje«, je to pač le vobče priznana razlaga, da delo ni bilo neprijetno in težko. Takih v besedilo sv. pisma vpletenih razlag ima tudi Panholzer obilo.

». . . sedmero čistih živali« — je res napaka. Žal, da ocenjevalcelji na to niso opozorili že pri »Malih zgodbah«, ki so izšle l. 1906.

»Da je bila ladja iz lahkega lesa, je tudi novo.« — Slovenski prevod sv. pisma ima »iz obrezanega lesa«, dr. Lampetove »Zgodbe« pa »iz gladkega lesa«. Iz tega je razvidno, da ni bila doslej ladja le iz obtesanega lesa, kakor piše ocenjevalcelj. V hebr. pa stoji beseda »gopher«. O tem prim. Hoberg, die Genesis, str. 87, Hummelauer, Comment. in Gen., str. 258 in Holzammer-Schuster, Handbuch, 6. izdaja, I. zvezek, str. 152. Torej ni preveč obsojati prevoda »iz lahkega lesa«.

Dvanajstletni Jezus v templju. »... je šel tudi on.« Menda to ni tak pogrešek? Pa izpustimo besedo: tudi, ali dobimo drugačen pomen? Recimo naravnost: Vsakdo, kdor bere evangelij, dobi vtis, da je šel Jezus prvič v tempelj. Prim. Knabenbauer, Comment. in Lucam, str. 142. — »Ko je bil star 12 let, je bil deček, ne pa mladenič,« pravi ocenjevalec. — Slovenski prevod Vulgate ima pri Luk. 2., 43 »mladenič«, istotako imajo Lampe-Krek, Zgodbe str. 104 n. z. Vpoštevati je treba tudi — ne oziraje se na fiziološko stran v orientu, — judovsko postavo, po kateri je postal moški z dvanajstim letom samostojno odgovoren član judovske vere. Tudi s katekizmom se to zлага, ki ima vprašanje: Kaj vemo iz Jezusove mladosti?

Jezus postavi najsvetejši zakrament in prerokuje, da ga bo Juda izdal. Str. 178. Tu ni všeč gospodu I. N. spored. Ko pove razlog, pravi: »zato naj ostane tudi v zgodbah to vprašanje odprto.« K temu le omenim, da bi vprašanje ne ostalo več odprto, ako bi se red preobrnil, in bi Juda odšel, preden postavi Jezus najsvetejši zakrament. Schuster-Holzammer, II. zv., str. 407 et seq. ima isti red, pa se ne spominjam, da bi bil čital oceno temu nasprotno.

V zgodbi str. 127 »iz Jeruzalema je hodil Jezus« je napaka.

Naj se dotaknem še zadnjega ugovora, da preidem druge malenkosti. Gospod I. N. piše: »Jaz sem tvoj varih in tvoje preveliko plačilo.« Tako stoji stavek v Vulgati. Čemu ga spreminjati? Vole ima: »In tvoje plačilo bo veliko.« Odgovarjam: V Vulgati stoji: »Noli timere Abram, ego protector tuus sum, et merces tua magna nimis.« Gen. 15, 2. Slovenski prevod ima res tako, kakor pravi g. ocenjevalec, pa je napaka. Stvar je v eksegezi čisto jasna. Zato prevaja Arndt: »Ich bin dein Beschirmer und dein Lohn wird überaus groß sein.« Prim. tudi Hoberg, Genesis, str. 168 in Hummelauer, Comment. in Gen., str. 386.

Mislim, da smem k sklepu trditi, da bi se enake »napake«, kakor jih je naštel g. ocenjevalec, našle celo pri Panholzerju, katerega si želi v prevodu; n. pr. 1. Angel oznani Jezusovo rojstvo. Te zgodbe Panholzer ne pove, kakor stoji v sv. pismu. 2. Pri dvanajstletnem Jezusu pravi, da je tudi šel v tempelj. 3. Jezus postavi sv. Rešnje Telo (76. zgodba) in napove izdajstvo Judovo (77. zgodba). *)

J. Dostal.

*) Kritiki prosto pot! Zato smo priobčili zgorajšnji odgovor k razpravi gospoda kateheta Nadraba „Zgodbe svetega pisma v ljudski šoli“, ki v njej omenja tudi nekatere nedostatke novih zgodb. Že večkrat smo trdili, da bo list tembolj zanimiv, čimveč agilnosti bo prišlo med sotrudnike, čimveč glav bo govorilo. — Iz vsega pa je razvidno, kako potrebno je bilo katehetsko društvo, ki bo posihdob dočasno lahko prevzelo v pretres vsako novo katehetsko publikacijo. (Op. ured.)

KATEHETSKI VESTNIK.

Katehetska zborovanja.

Kljub nepovoljni udeležbi se razvije skoraj vselej pri naših katehetskih sestankih živahen razgovor, ki je za izobrazbo katehetovo ne le koristen, temveč naravnost potreben. Sliši se ta in drugi nasvet, opozarja se na marsikatero napako pri pouku, ki se je človek sam niti ne zaveda. Pri kritiki vsakokratnega glavnega referata se sproži toliko zdravih misli, da je res škoda, ker sestanki niso bolj številno obiskani. Res je, da se marsikaj koristnega bere tudi po knjigah, toda knjiga je mrtva, — mrtva še osobito, če leži zaprašena v kotu. Tukaj pa čujemo sodbe, izreke, trditve in nasvete, ki so potrjeni z najnovejšo izkušnjo iz vsakdanje šole.

Kako vrlo zanimiv in poučen je bil n. pr. referat našega marljivega sodelavca g. prof. dr. Demšarja »O samodelavnosti učencev«! Žal, da je bilo pri tej konferenci (14. po številu) le 16 poslušalcev.

G. referent je, kakor vselej, tudi topot izbral vrlo primerno stvarino ter jo je zelo spretno obdelal. Vsakdo, ki je bil navzoč, je moral priznati, da je treba otroke pritegniti k sodelovanju, da katehet ne sme samo predavati in pridigati, če hoče doseči lepih uspehov, če hoče imeti pазljive učence in vzorno disciplino v šoli, če hoče vzbuditi veselje do dela. Kako, kdaj in na kakšen način se ta samodelavnost doseže, bo pojasnil referat, ki ga bomo natisnili v prihodnji številki našega lista.

Da je ta razprava aktualna in velpomenljiva, je izpričal tudi vsestranski razgovor navzočih gospodov katehetov, ki so v dopolnilo pristavili še marsikako zanimivost.

Pri sestanku je bil navzoč tudi nadzornik, kanonik dr. Karlin.

Prihodnje zborovanje bo šele prvo sredo po Veliki noči, da se ga bodo lahko udeležili tudi vnanji gg. katehetje, ki tiste dni laglje prihajajo po opravkih v Ljubljano.

Predaval bo katehet Ign. Zaplotnik o protialkoholnem delovanju katehetovem v šoli. Pričakujemo številnega obiska.

Iz odborove seje »Društva slovenskih katehetov«. Dne 25. februarja se je odbor posvetoval osobito o večjem katehetskem zborovanju, ki se ima vršiti v Ljubljani v drugi polovici avgusta. Ker bo k tej prireditvi došlo — kakor se čuje — precej hrvatskih katehetov, zato se je določilo, da se nazivlje zborovanje »Tretji slovensko-hrvatski katehetski tečaj v Ljubljani«. Tečaj bo trajal dva cela dneva. Na sporedu bo pet raznovrstnih razprav, dva praktična nastopa in sklepni razgovor o raznih katehetskih težnjah. Dve razpravi se odstopita hrvatskim gg. katehetom. Po vsakem nastopu in po vsakem govoru bo prost razgovor. Slovenske razprave in slovenski govorniki so že določeni. Zanimiv in važen bo zlasti referat: »O nadaljni izobrazbi kateheta«. Aktualna bo razprava: »Katehet v enorazrednici«, kakor tudi referat »Nачela o memoriranju učne stvarine«.

S tečajem bomo skušali združiti tudi razstavo učil za katehetsko stroko. »Katoliška Bukvarna« bo radevolje sodelovala in se bo pripravljavnega dela takoj lotila. Upamo, da bo ostala razstava potem stalna, če dobimo zanjo primeren prostor.

Katehetske beležke.

Ustanovni član »Društva slovenskih katehetov« je postal vlč. g. Frančišek Zbašnik, župnik v Hinjah. Blagemu gospodu novemu ustanovniku (12. po številu) se odbor iskreno zahvaljuje za naklonjenost in za lep zgled. — Ko je g. župnik poslal znesek 50 K, je pristavil, da se pridruži katehetskemu društvu, »ne da bi zase pričakoval nadaljne katehetske izobrazbe,« — da bi sebi koristil, ampak da koristi dobri stvari. — Ker se naše delo tuintam včasih omalovažuje, nas tembolj veseli izjava g. župnika Zbašnika, ki mu obetamo, da bomo napravili zanj »memento«, kakor sam v svoji skromnosti želi, »ut pro me cleri inferioris infimo oretis!«

Kronika D. S. K. Izmed društvenih poverjenikov se je doslej v tem letu najbolj obnesel č. g. Janko Jovan, mestni kapelan v Kamniku. Počrbel je, da so mu izročili vsi dekanijski člani katehetskega društva letnino (2 K), ter je poslal skupno vsoto društvenemu tajniku. — Na novo so pristopili čč. gg.: Dr. Marinko Josip, profesor v Novem mestu; Poč Martin, duh. svetnik in župnik v Komendi; Žužek Simon, duh. svetnik in župnik v Vodica; Preša Jožef, župnik v Trzinu; Podlogar Leopold, kapelan v Dobu.

Načrt »Srednjeg katehizma«, ki ga je izdelal prof. F. Heffler v Zagrebu, se je bil razposlal v 600 izvodih hrvatskim, pa tudi nekaterim slovenskim katehetom v pregled in oceno. Uredništvu je došlo 87 izvodov z raznimi dostavki, opazkami, željami in pripombami, ki se bodo vpoštevale in ki bodo revizijo načrta izdatno olajšale. Tako bi se moralo ravnati pri vseh izdajah novih šolskih knjig, osobito katehetskih, potem bi se ne bilo treba pozneje pritoževati o površnosti, o nedostatkih in o nerabljivosti te in one

učne knjige, ki je zagledala beli dan brez vsestranske, stroge in natančne poprejšnje cenzure.

Veselimo se že na zgoraj omenjeni »Srednji katekizem«, ki bo, ozirajoč se na vse izražene želje in opombe zg. recenzentov — brez dvoma kolikortoliko popolno delo.

List »Krščanska Škola« navaja tudi vseh 87 ocenjevalcev, ki so izrekli svojo sodbo o knjigi. Kolikor je razvidno, močno prevladuje laskava pohvala. Opombe so zanimive in stvarne. Med slovenskimi ocenjevalci so naštetí sledeči gg. katehetje: A. Čadež, A. Kržič, J. Mlakar, Ign. Nadrah.

Katehetski kongres. Pripravljalni odbor za veliki katehetski kongres, ki se bo vršil v mestu Lucca, je začel že z delom. Povod nameravanemu zborovanju je dala stoletnica sv. Janeza Leonardí, ki se ima praznovati v tekočem letu.

Tečaj za veroučitelje bo zopet letos v Monakovem in sicer od 29. avgusta do 4. septembra. Vodivna ideja vseh razprav bo: Verska vzgoja. Poskrbljeno bo tudi za več praktičnih poizkusov.

Katehetje na Solnograškem. Učiteljstvo na Solnograškem je precej dobro preskrbljeno. Ženske učne moči imajo iste plače, kakor učitelji. Službena doba traja 35 let. Definitivni katehetje uživajo tudi ugodnost, da se jim doba, ko so bili še v duševnem pastirstvu ali pa ko še niso bili definitivno nastavljeni veroučitelji, všteva pri petletnicah, pa tudi pri odmeri pokojnine in sicer do petih let. — To je pravično! Pričakujemo, da bo tudi naš deželni zbor v tem smislu rešil prošnjo, ki jo je »Društvo slovenskih katehetov« predložilo že pred enim letom.

Zgledi, uporabni pri katehezi.

Prva dolžnost. Bivši cesarski namestnik v Galiciji, grof Potocki, ki je bil lani na cvetno nedeljo zavrtno ustreljen, je dal ob žalostni nesreči najlepši zgled krščanskega vernega plemiča. Ko so služabniki prihiteli na pomoč, so ga našli naslonjenega ob oknu; rekel jim je mirno: »Kroglo imam v glavi, pokličite mi duhovnika!« — »Saj niste smrtnonevarno ranjeni,« odgovoré mu ti. — »Izvršite hitro, kar sem ukazal,« pravi grof, »jaz sem katoličan in se ne bojim smrti. Naj pride moja žena sem; poprej pa naj malo moli, da se preveč ne prestraši.« Ranjenca so položili na ležišče, v dvorano so prišli uradniki in domača družina. Ko je došla žena, jo nagovori grof: »Ti si bila luč mojega življenja.« Potem je blagoslovil svoje otročiče, jim določil varihe ter naročil: »Brzobjavite cesarju, da umrjem v njegovi službi.« Došli duhovnik je hotel takoj dati sv. odvezo; toda umirajoči grof je izjavil, da se zamore in hoče še spovedati. Prejel je sv. zakramente za umirajočce, se je poslovil od svojih dragih domačih ter je zaspal mirno v Gospodu.

Smrtne ranien je junaški mož v malo minutah storil svojo dolžnost do Boga, do cesarja in do svoje družine. Umr! je star šele 45 let.

Koliko jih je, ki imajo v dolgi bolezni smrt pred očmi, — pa še umrjo brez sv. zakramentov!

Protestanti in spoved. Sledečo zgodbo o spevedi popisuje znani baron Lüttwitz, ki je bil poprej protestant, potem pa katoličan. Hudo se je pregrešil v mislih, tako pripoveduje v svojih »spominih«, pa bi se bil rad iznebil tega greha. Šel sem k »pridigarju« in sem ga vprašal: »Ali imamo spoved?«

»Seveda.«

»Kako pa je to, saj sem že 42 let star, pa še nikdar nisem slišal, da bi se bil kdo izmed nas spovedal?«

»Pri nas se res ne spovedujemo, pa spoved imamo.«

»Kako pa odpustčate grehe,« prašam dalje. »Imamo neko formulo,« pravi ta;

»ker jo pa ne rabimo, sem jo najbrž kam založil. Če hočete, lahko jo poiščem.«

Nevoljen sem odšel v Pariz, da bi se tam kot nepoznan tujec spovedal. Poizvedel sem tam za najbolj slovečega protestantskega pridigarja. Prišel sem k častitljivemu možu z dolgo, sivo brado. Razvil se je ondi ta-le pogovor:

»Kaj želite, gospod?« — »Spovedal bi se rad.« — »Kdo ste in kako službo imate?«

»Pustimo vse to, prišel sem le, da se obtožim svojih grehov.«

»Kateri veroizpovedi pripadate?« me je zopet vprašal. Ker sem se obotavljal z odgovorom, mi našteje zaporedoma cel tucat raznih protestantskih sekt.

»Torej cela vrsta veroizpovedanj!« se zamislim; in vendar vsakdo izmed raznih privržencev trdi, da je član vseh zmot oproščene cerkve, ki ima čist evangelij, dasi vsakdo drugače veruje!

»Česa bi se radi izpovedali?« pravi častitljivi starček. Povem mu greh in prosim, naj mi ga v božjem imenu odpusti.

»Grehov mi ne odpustčamo,« pravi mož; »saj ne vemo, če Bog res hoče odpustiti onim, ki k nam pridejo.«

»Jaz pa vendar berem v evangeliju, da je Kristus dal apostolom oblast grehe odpustčati.«

»Res je, pa mi se ne poslužujemo te pravice.«

»S tem ste potrdili, cenjeni gospod, da sloni protestantizem na neveri, in ste me prisilili, da postanem katoličan.«

Nato izpregovori starček, vrhovni protestantski pridigar: »Jaz vam čisto nič ne branim; mi imamo res toliko sekt, verskih ločin, da niti ne vemo, pri čem da smo. — Le prestopite mirno v katoliško cerkev!«

Čudno res! Dva protestantska pridigarja istega veroizpovedanja. Eden pravi: »Imamo spoved, pa sem založil formulo.« Drugi trdi: »Nimamo spovedi, dasi jo je Kristus postavil!«

Neverjetna zmešnjava!... Tako v »spominih« barona Lüttwitz-a!

Slučaj ali božja sodba? (Kriva pri-sega.) Pri sodišču v Kreuznach-u — tako piše časopis »Münster-Nachrichten« — se je pripetil 25. junija m. l. ta-le dogodek: Med vinotrzcem iz Kreuznacha in med nekim gostilničarjem iz Mainz-a je nastal prepir radi pošiljatve vina. Krčmar je trdil, da je naročil 22 steklenic, vinotrзец mu jih je pa poslal 72. Ker jih krčmar ni hotel sprejeti, ga je hotel trgovec prisiliti sodnim potom. Pred sodiščem je moral vinotrзец pri-

seči, da je bilo res 72 steklenic naroče-nih. Prav ko je izgovoril prisego, mu vrže krčmar v obraz te-le besede: »Zdaj si pa po krivem prisegel!« V istem trenotku se zgrudi trgovec kakor urtev pred sodnike. Zadel ga je bila kap. Prenesti so ga morali na dom, kjer je v nedeljo na to izdihnil.

Dogodek je vzbudil veliko pozornost in se je mnogo o njem govorilo in razpravljalo.

VZGOJNI UTRINKI.

Sola in časopisje. Mladini ni dati v roke nikakih časopisov, osobito ne političnih in nečedno ilustrovanih. Ker le pride pred oči tega in onega otroka kaka taka tiskovina, zato pozdravljamo in odobravamo oklic, ki ga je poslalo pedagoško društvo v Stokholmu, kakor tudi švedska zveza zdravnikov na uredništva vseh časopisov, ki v njem prosijo, naj bi se kolikormoč omejila poročila in popisi umorov, samoumorov in enakih zločinov; kajti vse to, zlasti če se slikajo posameznosti na razburljiv način, vzbuja strasti in slabo vpliva na domišljijo.

V interesu mladine bi bil tak oklic umesten tudi pri nas, saj se v tej točki greši v naši domovini tuintam.

Katekizem za kaznen. Dostikrat se mora namesto navadnega posvarila — rabiti kazni. Težko je pa določiti, kako naj se kaznuje in v koliki meri, da ne bo preveč. Gotovo je, da je tista kazni prava, ki vsled nje otrok spozna, da je zagrešil, da je zaslužil čutno posvaritev, pa ga tudi poboljša in privede na pravo pot. Spreten in previden vzgojitelj bo skušal na kolikormoč dobrotljiv način doseči poboljšanje in odstraniti zlo; poiskal bo pomočkov, ki so čutni, pa obenem blažje — in v tem oziru in v tem smislu mu more dostikrat priti na pomoč katekizem. N. pr. Deček je zamenjal sv. mašo. Daj mu spisati na lep papir vprašanje »Kdo je dolžan biti ob nedeljah in zapovedanih praznikih pri

sv. maši?« To vprašanje naj spiše, naj ga dá v podpis staršem, naj se ga točno nauči. S tem bodo opozorjeni domači, če so morda tudi sami kaj krivi dečkove vnemarnosti. Ko deček prinese kazni, povej mu z vso resnobo, kako lahko-mišljeno je Boga žalil, opozori ga, naj tega nič več svojevoljno ne stori.

Enako se zamore ravnati, če je otrok iz sladkosnednosti jemal jedila, denar ali kaj drugega. Nepokorščina, laž, zavist, grdo govorjenje ali celo grdo obnašanje, vse to se zamore za poizkušnjo kaznovati najprej s katekizmom, če bi to ne pomagalo, mora slediti hujše kaznovanje. Brez potrebnega pouka, opomina in svarila pa seveda samo katekizmovska kazni nič ne izda.

V. N. B. O. P. Peit S. J. je imel v nekem zavodu govor o češčenju presvetega Srca Jezusovega. Ob sklepu ognjevitga govora nasvetuje gojencem lahko, pa izdatno navedilo za prvi petek v mesecu ter pravi: Na predvečer naj eden napiše na tablo v dvorani, ali na kakem javnem prostoru štiri črke: V. N. B. O. (Vse Nekoliko Bolje Opravi) in sicer na čast presv. Sreca Jezusovemu. Pater je nato natančneje razložil, kdaj, kje in kako bi se to pravilo lahko izvrševalo. N. pr.: Ko zvon zapoje, se nekoliko hitreje vstane, ter se hitro — pa pošteno umije; molčečnost naj bo nekoliko natančnejša, molitev malo bolj zbrana, pridnost nekoliko vztrajnejša, občevanje bolj ljubeznivo.

pazljivost točnejša, pokorščina bolj urna itd.

Prvi petek pride. V četrtek zvečer zapazijo gojenci v zbornici črke V. N. B. O. Vsakdo je vedel, kaj to pomeni. Drugi dan je pokazal, da so gojenci to pravilo tudi prav razumeli in praktično izvršili.

Tako lahko vajo naj priporoča vsak vzgojitelj svojim otrokom. S tem bo dosegel, da bo v sreih gojencev vzplamtela ljubezen božja, utrjevali se bodo v premagovanju samega sebe in krepili značaj.

Potrebno bi bilo tudi pri nas. Šolske oblasti so prišle do spoznanja, da je treba duševno zaostalim otrokom posebnega pouka; starši se bodo seveda branili in izgovarjali svoje otroke, da so dovolj razviti ter se bodo branili na vso moč dati svoje ljubljence v pomožne šole. Učitelstvu pa bi bilo bolj ustrezno, ako bi se na zavodih, kjer je mnogo gojencev, ustanavljali takozvani disciplinarni razredi za one poredneže, nagajivce in pohujšljivce, ki motijo, zavirajo pouk celih razredov. Na Dunaju se je učitelstvo na okrajnih učit. konferencah že izreklo za take razrede. Vanje bi se spravili učenci

vseh razredov enega zavoda, ki motijo pouk in škodijo razredom s svojo sirovostjo, nagajivostjo, z zlobnostjo ali nepravnostjo.

Taki izločeni in odbrani elementi naj bi uživali zanje primerno učno in vzgojno metodo ter bi morali ostati v disciplinarnem razredu toliko časa, dokler bi se korenito ne poboljšali. Že strah, priti v tak razred, bi mogočno vplival na otroke ter pospeševal red in pridnost med njimi. Poleg tega pa bi bil napredek pri dostojnih učencih mnogo boljši; obvarovani bi bili raznega pohujšanja in zapeljevanja. Neverjetno je, koliko gorjá in preglavje napravljajo nekateri poredneži učiteljem.

Bolje bi bilo, da obvarujemo večino otrok pred kužnim vplivom takih pohujšljivcev, nego uporabljati vse možne ozire in pomočke za take elemente, ki so večinoma nepoboljšljivi. Disciplinarni razredi so edina rešitev. Bolje je, da se osnuje en tak razred, nego par vsporednic. Učitelstva radi tega ne bo treba nič več, preje manj. Pač pa bi bilo treba dati onemu mučeniku, ki bi se lotil takega razreda, primerno nagrado!

UČILA.

Sv. pismo v podobah. Robert Leinweber je dovršil že 5. serijo svetopisemskih originalnih slik, ki jih je založila in izvršila v formatu razglednic (Lehrmittel-Postkarten) tvrdka H. Kohler & Co. v Monakovem. Peta serija ima, kakor vsaka prejšnjih, 12 slik ter je s temi dogotovljen stari zakon. Slike so prirejene in primerne za Reflektoskop. Oboje je na razpolago v »Katoški Bukvarni« v Ljubljani.

Zadnje slike predočujejo sledeče zgodbe: Salomonova modrost; Salomon sprejme kraljico iz Sabe; Elija daruje; Gospodov angel se prikaže Eliju v puščavi; Bog vzame Elija v nebesa v viharju na ognjenem vozu z ognjenimi

kolesi; žalovanje Judov na Babilonskem; Jobova bolezen in potrpežljivost; gostija kralja Belsazerja; Daniel v levnjaku; čista Suzana in dva sodnika; Judita pokaže ljudstvu glavo Holofernovu; Tobija in angel.

Nalezljive otroške bolezni v sliki in podobi. Nazorno tablo po dr. Tumpovem plakatu za šolo in dom je priredil dr. Demeter pl. Bleiweis. Izvrstno bo služilo to nazorno učilo za šole in za naša društva, kakor tudi za matere, ki jim je poznavanje nastanka, simptomov in pripomočkov proti sovražnikom otrokovega organizma nujno potrebno. Tabla ni prevelika, temveč za uporabo zelo ročna, besedilo

kratko in precizno, slike (osem) dobre in jasne. Na slikah so predložene ošpice (Röteln), škrlatica, davica, norice (Schaublatern) in koze. Besedilo pa razloži še sledeče: dušljivi (oslovski) kašelj, hripa, trebušni legar in vnetje ušesnih slinavk. Izmed pripomočkov zavzemajo prvo mesto profilaktična sredstva, osamljenje bolni, prava hrana in hitra zdravniška pomoč. Tablo prav toplo priporočamo staršem, šolskim vodstvom in sploh vsem faktorjem v mestu in zlasti na deželi, ki imajo interes na tem, da se kužne otroške bolezni omejijo, zabranijo epidemije in sploh povzdigne ljudsko zdravstvo. Prav posebno pa opozarjamo krajne šolske svete, naj si omislijo to nazorno prekoristno tablo, ki je namenjena, da se obesi v

šoli na steni. Cena 4 K, po pošti 4 K 50 vinarjev. Naroči se v »Katoliški Bukvarni«.

Knjigarna »St. Josef-Verein«-a v Celovcu je oskrbela **ilustrovano nemško izdajo srednjega katekizma**. V knjigi se nahaja 52 slik s primerno razlago; vtisnjene so na celih straneh tako, da se strani te knjige popolnoma vjemajo z navadnim katekizmom. Ilustracije so nekatere prav poučne, toda tako drobno in tesno izpeljane, da pač ne bodo dosegle pravega namena. Svetovali bi knjigarni, naj bi originale porabila in po njih dala izvršiti velika stenska nazorila za pomoček pri pouku krščanskega nauka.

Omenjeni katekizem se dobi tudi v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

UČITELJSKI VESTNIK.

Osebnosti. Naslov ravnatelja je dobil nadučitelj Aleksander Lunaček v Št. Rupertu. — Profesor dr. Pavel Kozina se stalno namesti na I. drž. gimnaziji v Ljubljani. — Suplent na knegoškofijski gimnaziji v Št. Vidu Fran Pengov je imenovan pravim učiteljem z naslovom profesor, istotako suplent Jožef Mazi na ljubljanski realki in Anton Kozelj istotam ter katehet dr. Jožef Jerše na državni gimnaziji z nemškim učnim jezikom v Ljubljani. — Učiteljem na gimnaziji v Kočevju je imenovan Alojzij Petsche. — Definitivnim vadničkim učiteljem v Ljubljani je imenovan Viktor Jaklič.

Usposobljenostne preizkušnje za ljudske in za meščanske šole se prične pri c. kr. izpraševalni komisiji v petek, dné 16. aprila 1909, ob 8. uri na c. kr. učiteljskem v Ljubljani. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenostni preizkušnji je po predpisanem službenem potu pravočasno vlagati tako, da bodo do 10. aprila v rokah ravnateljstva izpraševalne komisije.

Smrtna kosa. Na Gočah je umrl dné 22. februarja t. l. učitelj g. Anton Bezeg. Rajni je bil rojen l. 1875. v So-

strem pod Ljubljano kot sin tamošnjega učitelja. Učiteljske je dovršil l. 1896. Učiteljeval je najprej v Borštu v koperskem okraju, potem pa se je preselil na Kranjsko ter je služboval nekaj časa v Banji Loki, naposled pa na Gočah. — Dnó 28. februarja t. l. je umrl v Kandiji g. Ivan Žnidaršič, nadučitelj v Brusnicah.

Razširjene šole. Štirirazredna ljudska šola s slovenskim učnim jezikom v Laškem trgu se razširi v petrazrednico. — Trirazrednica na Koroški Beli se razširi v štirirazrednico. V občini Vrhnika se preuredi šolske razmere tako, da se ustanovi dvorazrednica za Bevke, dvorazrednica za Blatno, Brezovico, Sinjogorico in Slap, enorazrednica za Veliko in Malo Ligojno in enorazrednica za Drenov grič, Staro šrango in Lesno brdo.

Okrajna učiteljska konferenca za logaški okraj bo dné 30. junija t. l. v Dolenjem Logatcu. Obravnavalo se bo: 1. »Kako uporabljati za ljudsko šolo predpisana fizikalna učila?« Poročevalec šolski vodja Stanko Legat. 2. »Kako naj vpliva šola na vedenje šolske

mladine izvan šole.« Ta referat mora izdelati učiteljstvo v krajnih učiteljskih konferencah, oziroma voditelji enorazrednic ter ga predložiti c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku najkasneje do 15. maja t. l. Poročevalce se določi pri konferenci.

Razpisane učiteljske službe. Na petrazredni deški ljudski šoli v Škofji Loki je stalno popolniti moško učiteljsko mesto. S to službo je združen tudi pouk na tamošnji obrtni nadaljevalni šoli. Prošnje do 24. marca 1909 na c. kr. okrajni šolski svet v Kranju. — Na enorazrednici v Gočah je stalno popolniti učiteljsko mesto. — Razpisano je učiteljsko mesto na Studenem in eno v Postojni. Prošnje do 24. marca 1909 na c. kr. okr. šolski svet v Postojni. — V Retečah pri Škofji Loki je razpisana služba učitelja-voditelja. Rok do 28. marca. — V novomeškem okraju se bodo oddale sledeče učiteljske službe: Nadučiteljska služba na dvorazrednici v Brusnicah in ena učiteljska služba na trirazrednici v Mirni peči. Prošnje do 28. marca. — Na štirirazrednici v Trebnjem in na dvorazrednici v Dobrničah se razpisuje do 1. aprila po eno učiteljsko mesto.

Učiteljske izpremembe. (Kranjsko:) Za definitivno učiteljico na c. kr. radniški deški ljudski šoli v Idriji je imenovana Avrelia Schittnig, doslej provizorična učiteljica ravnotam. Dopust je dobil Leopold Armich, nadučitelj na III. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; nadomestuje ga pomožna učiteljica Julija Toplikar. Za provizoričnega učitelja v Postojni je imenovan Leopold Kopač, doslej suplent pri Salezijancih na Rakovniku. Dopust ima Marija Mohorič, učiteljica v Šturjah, nadomestuje jo izprašana učiteljska kandidatinja Pavla Zenko. Imenovani so: za Horiul Marija Rajer-Babnik,

za Ihan Marija Bitenc, za Kamnik Marija Odlazek, za Loški potok nadučitelj Ferdo Vigele, za Vič Frančiška Lunder, za Col Fr. Črednik-Donati, za nadučitelja v Podkraju Vinko Roblek, za Knežak Marija Jurca, za Kovor Pavel Lavrič, za Sela pri Šmbergu Jožef Mihelič, v Ambrusu Henrik Lobe, za Trato Angela Nagode, za Sv. Gregor Fran Ločnikar, za Veliko dolino Marija Pogorelec in Terezija Juvanc, za Dobovec Janez Bajde, za D. M. v Polju Gabriela Šimenc, za Brezovico Uršula Potočnik, za Kostanjevico Franc Grajland, za Žužemberk Ivana Pezdir, za Tržič Anton Seebacher, za drugo mestno deško ljudsko šolo v Ljubljani Adolf Sadar, za Spodnjo Šiško Alojzij Potočnik, Alojzij Gorup, Marta Andolšek, za Trebelno Fran Grudnik in Ana Grudnik, za Št. Vid pri Ljubljani Fran Marinšek. Začasno upokojen je nadučitelj Hinko Likar v Grahovem. Učiteljica Marija Znanc je iz Dobrniča prestavljena v Stari trg pri Poljanah, Ivan Kuhar iz Radomelj na Krtno. Za Redence je imenovana Terezija Ravhekar, za Št. Jakob ob Savi Leopoldina Bukovec in za Zgornjo Šiško Neža Bregar-Droll. — Za suplentko na šoli v Škofji Loki je imenovana Amalija Poljanec, za proviz. učiteljico istotam pa Marija Piškur. — Ker je učitelj Ig. Hude izstopil iz učiteljske službe, je na njegovo mesto v Mirni peči imenovana za provizorično učiteljico Milena Kavčič, doslej prov. učiteljica v Spodnji Šiški.

(Štajersko:) Za stalno učiteljico pri Sv. Antonu v Leskovcu je nastavljena stalna učiteljica v Dobovi Terezija Potočnik-Požar. Stalni učitelj Anton Čeh v Radgoni je stopil v stalni, stalna učiteljica Marija Negovetič v Gornji Polskavi pa v začasni pokoj.

RAZNOTEROSTI.

Idrijska »Podružnica Slomškove zveze« žaluje ob grobu zvestega podpornega člana. Dne 23. februaria t. l. je umrl v Idriji g. Valentin T r e v e n, trgovec in posestnik. Dasi rajni ni pripadal učiteljskemu stanu, vendar smo dolžni, da se ga ob njegovi smrti tudi v našem listu spominjamo. Pokojnik je bil vedno prijatelj katoliškemu učiteljstvu ter je bil od ustanovitve idrijske »Podružnice Slomškove zveze« vedno njen zvesti podporni član, ki jo je podpiral gmotno, pa se je vedno rad udeleževal tudi njenih zborovanj. Enako je bil tudi narčnik »Slov. Učitelja«. N. p. v m.!

Prva hrvatska nadzornica za strokovne šole in za ročna dela ter gospodinjstvo po vseh šolah na Hrvaškem in

v Slavoniji je imenovana gospodična Klotilda Cvetišić, ravnateljica strokovne šole v Zagrebu.

Šole, oziroma razredi za duševno zaostale otroke. Za pomožne šole je v letošnjem državnem proračunu postavljeno 15.000 kron.

Naslovni biskup Pavel Gugler je umrl 22. februaria v Zagrebu. Bil je velik prijatelj mladine in katehetov.

Zahteve nižjeavstrijskih učiteljev. Leta 1904 so bile regulirane plače nižjeavstrijskemu učiteljstvu. Ko bi bili mi tako plačani, bi zahvalili Boga; toda Avstrijci pa so prišli pred deželni zbor zopet z novimi zahtevami, ki se jim bodo skoraj gotovo tudi izpolnile. Zahtevali pa:

1. provizorno učiteljstvo (4 leta)					1200 K
2. definit. učiteljstvo:	5.	6. in	7. služb. leto	=	1600 K + 400 K = 2000 „
„	8.	9.	10.	„	1800 „ + 600 „ = 2400 „
„	11.	12.	13.	„	2200 „ + 800 „ = 3000 „
„	14.	15.	16.	„	2400 „ + 800 „ = 3200 „
„	17.	18.	19.	„	2600 „ + 800 „ = 3400 „
„	20.	21.	22.	„	2800 „ + 800 „ = 3600 „
„	23.	24.	25.	„	3000 „ + 1000 „ = 4000 „
„	26.	27.	28.	„	3200 „ + 1000 „ = 4200 „
„	29.	30.	31.	„	3400 „ + 1000 „ = 4400 „
„	32.	33.	—	„	3600 „ + 1000 „ = 4600 „
„	34.	35.	—	„	3800 „ + 1000 „ = 4800 „

Šolski voditelji in učitelji meščanskih šol bodo imeli razmerno še precej boljše plače. — Mi drugega ne želimo, kakor da naj bi naši poslanci nekoliko pogledali v druge dežele ter naj bi se potem dejansko ozrli na učiteljsko siromaško gmotno stanje vsaj v toliko, da bi ne bila kranjska dežela na glasu, da menda najslabeje skrbi za učiteljstvo!

Učiteljske plače v Bukovini. Zakon, s katerim se učiteljske plače izjednačijo s plačami državnih uradnikov XI. in X. čin. razreda, je dobil najvišje potrjenje. Najvišja plača učiteljev znaša 3280 K, učiteljic pa 2800 K, ker te ne dobe aktivitetnih doklad. V X. činovni razred bo uvrščenih 30% v XI. 50% in izven čin. razredov ostane 20% učiteljstva. Najmanjša plača definitivnega učitelja bo 1400 K.

Šolski zdravniki. Mestni svet v Bukarešti je sklenil ustanoviti pet mest za šolske zdravnike. Šolski zdravniki bodo morali pregledavati vsa javna in privatna šolska poslopja, dognati zdravstveno stanje dijaštva in učiteljstva. Vsak učenec bo imel svojo zdravstveno polo. Siromašne otroke bodo zdravili zastopj. Za starše, učitelje in učence bodo šolski zdravniki prirejali predavanja iz higijene.

Svobodna šola v Budjevicah. Krajevni odsek za svobodno šolo je sklical 24. januarja ljudski shod, ki je bil vsakemu dostopen. Baron Hock se je delal lepega in je hotel pičlo poslušalstvo prepričati, da je neutemeljeno (!) oponašanje, če se trdi, da hoče društvo »Svobodna šola« iztrgati vero iz otroških src. Hvalil se je celo, da ceni

»Svobodna šola« vsako versko prepričanje, da spoštuje odkrito duhovnike, ki oznanjujejo Kristusovo ljubezen in se z vneto trudijo za izveličanje duš . . . V takem tonu se je laskal baron Hock, ki ga je pa na sijajen način zavrnil tajnik Haide ter mu ovrgeel neresnične trditve. Seveda so mu baronovi prijatelji z divjim kričanjem preprečili govor ter pokazali, kako umevajo »svobodo«. Gospod kooperator Berger z Dunaja je navajal celo vrsto citatov iz spisov »svobodošolcev« ter je z njimi dokazal, da hočejo zagovorniki svobodne šole — verouk popolnoma iztirati iz šole.

Ko so svobodomiselnici zapazili, da se Hockovim trditvam izpodmika tla, so se poslužili edine metode, ki je ostala: Upriporili so divjanje . . .

Dr. Lueger in učiteljstvo. O priliki, ko je bilo otvoreno in blagoslovljeno stotno občinsko šolsko poslopje pod krščanskim vodstvom na Dunaju, je imel dr. Lueger znamenit nagovor; med drugim je govoreč o učiteljstvu podal tudi sledečo izjavo: »Jaz, pa tudi moja stranka, sem bil vedno pripravljen, izpolniti vse želje učiteljstva v prepričanju, da zamore zadovoljno učiteljstvo dosegati lepe, izredne uspehe.«

Izrek velikega Lueger-ja naj bi prišel do ušes onih gospodov, ki režejo mačehinski kruh slovenskemu učiteljstvu!

Redovniki in učiteljski poklic. »Sedev je vefika, ali delavcev premalo.« Na vodstvo avstro-ogrške provincije krščanskih šolskih bratov dohaja čedalje več prošnja, da bi prevzemali šole in zavode; toda ni možno ustreči na vse strani, ker ima vodstvo v oskrbi že 32 naselbin. Ako bi bil kje kak mladenič, ki čuti redovni in učiteljski poklic v sebi naj se pismeno obrne za pojasnila na vodstvo redovne provincije: Strebersdorf pri Dunaju.

Verouk na Francoškem. Ni čuda, če propada francosko ljudstvo, saj je verski pouk iz ljudskih šol odstranjen že 27 let; nadomestuje ga »instruction civique«, ki govori o medsebojnih človeških dolžnostih, o dolžnostih do države, do družine, o skrbi za snažnost itd. Pač slab in nezmožen surogat namesto vzvi-

šenih neizpremenljivih večnotranjih božjih nauk, ki jih uči Kristusova cerkev, ki dajejo človeku nepremagljivo moč in neomajno podlago za pošteno življenje in za prave, krščanske čednosti. — Duhovnik nima s šolskimi otroci nobene zveze. Zato kaj dobro služi bratovščina za krščanski nauk (Oeuvre des catechismes), ki jo je ustanovil Leon XIII. že l. 1886 in ki jo je papež Pij X. pred tremi leti splošno priporočil. Bratovščina že šteje 40.000 članov, največ seveda ženskih. Te obiskujejo družine ter prigovarjajo staršem, da pošiljajo otroke k verouku ob določenih dneh. Za pouk skrbe istotako tudi člani omenjene bratovščine toliko časa, da se otroci začno pripravljati za prvo sv. obhajilo.

Glasovi o svobodni šoli v Franciji. M. Lichtenberger, dekan na protestantski šoli v Parizu, se v svoji spomenici na ministrstvo spominja svojih izkušenj tekom osmih let in prosi, da se radi nesrečnih posledic vpelje zopet krščanski nauk, oziroma krščanska vzgoja v šolo. Glavni nadzornik javnih šol, M. Pécaut, je izdal sledečo izjavo: »Vznenmirjen se vprašam, za koga in zakaj se mučimo, kaj in zakaj poučujemo deco v čitanju itd.? Samo zato, da jih izročimo novim in tujim odgojiteljem, da jih izročimo grdim povestim in listom po vinarju? Ali zato, da se naš trud in žrtve države poplačajo s tem, da se vstvari nesramna književnost? Ali da se pospeši nepravnost, ki je že last višjih in srednjih krogov?« Tako govori sedaj oni Pécaut, ki je nekdaj toliko sanjal o vzgoji brez vere.

Učenost v Evropi. V celi Evropi je 125 univerz, ki so lani štejele skupaj 228.732 dijakov. Največ vsenčiliščnikov ima Berlin, namreč 13.884, v Parizu je 12.985 visokošolcev. Avstroogrška ima 11 univerz in približno 30.000 dijakov.

Vojaška vzgoja mladine na Japonskem. Japonci ne počivajo mirno na lavorikah zmagovalstva, temveč skrbje neprestano, kako bi izpopolnili vojaštvo. Naučni minister je sestavil stroge odredbe za vse kategorije šol, ki imajo namen, pripravljati mlade junake za vojaški stan. V ljudskih šolah, ki so obvezne za mladino od 6. do 12. leta, so predpisani sledeči predmeti: Navoslovje,

jezikovni pouk, računstvo, telovadba, petje, risanje, poljedelstvo, trgovstvo in angleščina. (Zadnji trije predmeti so fakultativni v višjem tečaju.)

Poseben oddelek v ministrovih odredbi vsebuje predpise, ki določajo, kako treba uriti in utrđiti mladino z ozirom na telo. Minister pravi doslovno: „Ko so v naši domovini rabili še puščico in lok, se pač telovadba ni zanemarjala. Šele v novjšem času je hrepenenje po vedi izpodrinilo telesne vaje. Da pa ohranimo ljudstvo v prvotni čilosti in vztrajnosti, ne smemo zapostavljati telesnih vaj; skrbeti moramo za vzgojo telesne jakosti in moči že v šoli. Najprej naj se vpelje tako vežbanje, po katerem bodo otroci postali gibčni, ročni in spretni. Poleg gimnastike, naj se vadijo plavati, peti vojaške koračnice itd. Pri telovadbi naj se uvede evropska noša. Za vežbanje vojaškega naraščaja v ljudski šoli se dovolijo na teden štiri, v višjem tečaju pa tri ure.“

Srednje šole na Japonskem imajo pet letnikov. Tudi na teh zavodih se skrbi za vojaško vzgojo, in sicer; prvo leto brez orožja, pozneje pa pridčjo na vrsto vse vojaške vaje z orožjem. Kot učitelji so določeni podčastniki od stalne armade, častniki pa imajo nadzorstvo. Na ta način skrbi Mlada-Japonska za zadosten vojaški naraščaj, pa tudi za pomoč v vojskinem času.

Nadomestilo za krščanski nauk išče italijanska vlada; v šoli so dovolili verouk samo tam, kjer občine zahtevajo. Za otroke, ki nimajo verskega pouka, pa hoče vlada dobiti kako nadomestilo, da ne bi vzrastli kakor p...i. Uvedli so neko državno pravoslovje. Podlaga tej moralki je pravilo: „Spoštuj, če hočeš biti spoštovan!“ Minister je zapovedal učiteljem, naj vcepljajo otrokom

spoštovanje do postave, vdanost in pieteto do človeških in meščanskih dolžnosti, pa ljubezen do bližnjega.

Je pač smešno in milovanja vredno, da trgajo ti ljudje iz otroških src vero v Boga, zraven pa mislijo, da boče ohranila mladina zvestobo do postave, ljubav do bližnjega...! Če ni Boga in ne večnosti, potem je pač vseeno, če živiš kot poštenjak, ali pa kot slepar in neznačajnež. Edino pravilo, ki je še možno, ako tajiš Boga, je in se glasi: „Stori, kar hočeš, samo glej, da te ne dobé!“

O pouku v ljudski šoli je izdal pruski naučni minister tako-le naredbo:

Učni načrti so preobširni in zaukazujejo preveč tvarine, vsled tega se ne more temeljito obdelati. Metodična obravnava, ki dopušča zgolj vprašanja in odgovore, naj se skuša odpraviti. Samostojnosti in samodelavnosti otrok naj se dovoljuje prosta pot. Potrebno je, da se bolj vežba miselnost in sodnost šolske mladine, da bo zmožna svoje misli umno in jezikovno pravilno izraziti. Isto velja tudi za verouk. Pri učnih načrtih naj se tvarina po zmožnosti skrči, da ne bo trpela versko in pravno vzgoja. Brezmi-selno učenje na pamet nima koristi.

Iz šole. Katehet neke vaške šole je izpraševal dečka o ustvarjenju sveta. Pri vprašanju, kaj je Bog storil sedmi dan, je deček obstal, nevedoč pravega odgovora. Katehet mu hoče pomagati ter reče: „No, kaj pa tvoj oče delajo ob nedeljah?“: „Pije“, se odreže dečko. — Žalostno, pa resnično.

Otroško sklepanje. Otrok stari materi: „Ali si ti zala mamica?“ „Ne, zala pa nisem več.“ Otrok: „Ali sem jaz zal?“ Stara mati: „Če rad ubogaš in pridno moliš, potem pač.“ Otrok: „Mamica, ali ti ne moliš rada?“

„Slovenski Učitelj“ izhaja sredi vsakega meseca. Celoletna naročnina 4 K. Rokopisi učiteljske stroke naj se pošiljajo c. kr. učitelju Jož. Novaku, Idrija; rokopisi za „Katehetski vestnik“ pa katehetu A. Čadežu, Semeniške ulice 2 v Ljubljani. Naročnino in reklamacije sprejema: Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.

Urednika: J. Novak in A. Čadež. Tiska Kat. Tiskarna. Obl. odgovoren: Iv. Rakovec.

